

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

*ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal*

№4

2025

APREL

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

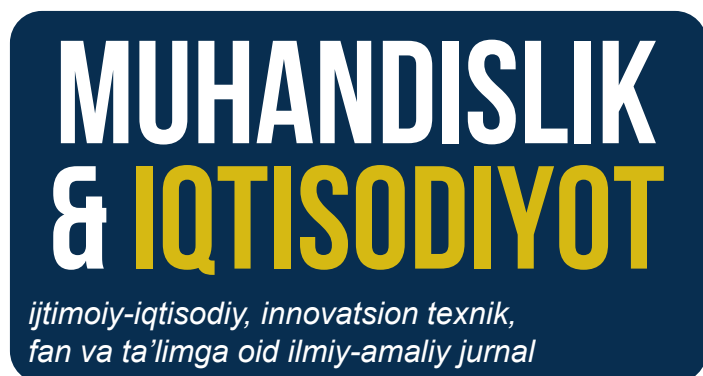
Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

РЭУ.РФ
Российский экономический университет
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

*Elektron nashr,
608 sahifa, aprel, 2025-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

TAHRIR HAY'ATI:

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

MUHANDISLIK & IQTISODIYOT

*ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal*

05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
05.01.07 – Matematik modelashtirish
05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti

08.00.01 - Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 - Makroiqtisodiyot
08.00.03 - Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 - Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 - Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 - Ekonometrika va statistika
08.00.07 - Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 - Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 - Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 - Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 - Marketing
08.00.12 - Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 - Menejment
08.00.14 - Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 - Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 - Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 - Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan
"Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan
milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha
"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

M u a s s i s: "Tadbirkor va ishbiarmon" MChJ

H a m k o r l a r i m i z:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

Роль искусственного интеллекта в управлении финансовым потенциалом предприятий.....	10
Юсупов Файзулла Якубович	
Erkin iqtisodiy zonalar faoliyatini moliyaviy vositalar orqali takomillashtirish: "Navoiy" EIZ misolida.....	20
Quziev Ravshan Ramazanovich	
Davlat xaridlari jarayonini boshqarish va nazorat qilishning muhim jihatlari.....	26
Xodjamqulov Shahboz Sherali o'g'li	
Oliy ta'lim tizimini baholash: milliy model va global standartlar.....	31
Hakimov Hakimjon Abdullo o'g'li, Hakimova Gulnoza Abdulloyevna	
Aksiyadorlik jamiyatlarining investitsion jozibadorligini oshirishda xorij tajribasi.....	37
Qodirov Iskandar Alisher o'g'li	
Механизмы адаптации рынка труда к новой модели экономического роста: теория, практика и цифровые решения.....	41
Абдумухтаров Анваржон Акрамжонович	
Xorazm viloyati eksport strategiyasini takomillashtirishning iqtisodiy va ijtimoiy ta'sirlari.....	50
Fozil Xolmurotov	
Suv resurslarini tejashda aqli sug'orish tizimlarining ahamiyati.....	62
Abdullayev.A., Karimov Anvarjon Muqumjonovich	
To'qimachilik va tikuv-trikotaj sanoati raqobatbardoshligini oshirishning marketing vositalari.....	68
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
The current state and development trends of innovative activity in agriculture.....	72
Aytmuratova Miyrigul Zhalgasovna	
Методология оценки инновационной деятельности.....	78
Алиева Эльнара Аметовна	
Yashil iqtisodiy o'sishda raqamli iqtisodiyot va tadbirkorlikning integratsiyalashuvi.....	86
Xodjamov Asliddin O'ktam o'g'li, Maqsudov Bunyod Abdusamat o'g'li	
Tijorat banklari aktivlarini diversifikatsiya qilish yo'llari tahlili.....	92
Abdurazzoqov Abdualim Abdujabbor o'g'li	
Направления повышения эффективности средств, направляемых на обеспечение занятости населения и сокращение бедности.....	97
Маликов Аuezхан Жорабекович	
O'zbekiston uy xo'jaliklarining farovonlik koeffitsiyenti: blackorby va donaldson yondashuvi asosida tahlili.....	106
Boltayeva Dilafza Jumaqulovna	
O'zbekistonda aholi jon boshiga asosiy kapitalga investitsiyalarning o'zgarish dinamikasi.....	114
Qo'shbaqov Aybek Shovqiyevich	
Yashil iqtisodiyotga o'tish sharoitida barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlash, davlat iqtisodiy siyosatini takomillashtirish va sirkulyar iqtisodiyot tamoyillarini joriy etishning samaradorligini oshirish yo'llari.....	123
Muratbaeva Eleonora Muxamedjan qizi, Saifnazarov Ismoil Saifnazarovich	
Yangi o'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanish tendensiyalari.....	132
Tojiyev Javlonbek Rustamovich	

Mulkchilik shakliga ko'ra tijorat banklarida depozitlarining amaldagi holati tahlili	138
Allaberganov Sirojali Saxatovich	
Bandlikni ta'minlashda moliyaviy mexanizmlarning o'rni va ahamiyati	151
Karimjonov Muhammadrasul To'liqinjon o'g'li	
Mustaqil direktorlar ulushi, nomoliyaviy axborotlarning oshkor qilinishi va dividend siyosatining kapital qiymatga kompleks ta'siri	159
Urinov Bobur Nasilloevich	
Turizm orqali ish o'rinlarini yaratish va bandlik muammosini kamaytirish imkoniyatlari	167
Kaxramanova Sevda Shamsiddin qizi	
Kam quvvatli gidroelektr stansiya uchun mos bo'lgan invertor, reduktor, akkumulyator va generatorni tanlash	173
Xamrayev Og'abek Oybek o'g'li, Davletov I.Y.	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sanoat tarmoqlarini ijtimoiy va iqtisodiy jarayonlarini rivojlantirishning ilmiy-uslubiy asoslari	182
Ibragimova Gulnoza Sayidmuradovna	
Terminologiya va ilmiy terminologiya xususida	188
Ruziyeva Gulnoz Temirqulovna	
O'zbekiston Respublikasida innovatsiyalarni tashkil etish va moliyalashtirish yo'llari	192
Ramazonov Javohir Bekzod o'g'li	
Bazalt chiqindi toshqol asosidagi kam suv talabchan sementlarning samaradorligini oshirish	197
Babayev Sultonbek Sunnat o'g'li	
Qashqadaryo qayta tiklanuvchi energiya manbalarining samaradorligini turli yondashuv asosida baholash	203
Omonova Sitara Zafar qizi, Utayev Sobir Achilovich	
Tilshunoslikning mexanika muhandisligi terminlari xususida	208
Mansurova Nafisa Qamariddinovna	
"Chizma geometriya va perspektiva" fanining arxitektura bilimlari tizimidagi roli	213
Yusubjonov Jonibek Farxod o'g'li	
Geodezik plan olishning avtomatlashgan usullari	219
Mamajonova Nodira Alisher qizi	
Zamonaviy arxitektura interyer dizaynida milliy grixva islomiy naqshlar uyg'unligi	225
Qo'chqarov Baxodir O'lmasovich	
Qurilishda mehnat unumdorligini oshirish va uni prognozlashning nazariy asoslari	230
Abduvaliyev Bekzod Muhiddin o'g'li	
Qishloq aholi hududlaridagi zamonaviy innovatsion o'zgarishlarining o'rta ta'lim maktablari tuzilishidagi ta'siri	235
Abdurahmonov Olimjon Obboqul o'g'li	
Seysmik hududlarda qurilish konstruksiyalarini to'g'ri tanlash	241
Egamberdiyeva Shaxnoza Abdurashidovna	
Arixiy yodgorliklarning me'moriy-rejaviy, konstruktiv va badiiy bezak yechimlari	251
Sotvoldiyev Azamatjon Akramjon o'g'li	
Xitoy va O'zbekiston tajribasi asosida soliq to'lovchilar reytingi tizimi orqali fiskal intizomni mustahkamlash	255
Abdullayev Zafarbek Safibullayevich	
Turizmga investitsiyalar iqtisodiyotimizga ijobiy ta'siri etuvchi omillari sifatida	268
Ayubov Ilyos Ilxomovich, Tursunov Qosimbek Nodirovich	

Problems of determining the informativeness of input and output parameters in object management	275
Turapov Ulugbek Urazkulovich	
Tijorat banklari faoliyatiga foiz riskining ta'siri: ilmiy-nazariy asoslar va amaliyot tahlili	280
Turdiyev Abdulhakim Qulbazarovich	
Zamonaviy moy filtrlarining dvigatel ishlash resursini oshirishiga ta'siri.....	290
Mirzakarimov Rustambek Xusanboy o'g'li	
Qayta tiklanadigan energiya manbalari: zamonaviy global tendensiyalar va O'zbekiston uchun perspektivlar	295
Bozarov Elyor Boboqulovich, Rustamova Sarvinoz Azizbek qizi	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishda investitsiyaning ahamiyati.....	300
Kaxorova Zamira Safaraliyevna	
Strengthening and enhancing the export potential of industrial enterprises for sustainable growth.....	305
Researcher of Tashkent State University of Economics	
Davlat tashkilotlarining bitiruvchilarga bo'lgan ehtiyoji va talablari.....	310
Daminova Barno Esanovna, Bozorova Irina Jumanazarovna, Pardayeva Muqaddas Zafar qizi	
Erkin iqtisodiy hududlar soliq rejimlarini takomillashtirishning xorij tajribasi.....	320
Boltayev Jo'rabek Yusofovich	
Tabiiy va sun'iy tolalar sanoatini diversifikatsiya qilish orqali investitsion jozibadorlikni oshirish.....	325
Raximov Furqat Jalalovich	
Maishiy kimyo tovarlari B2B segmentida omnichannel marketing strategiyalarining qo'llanishi	331
Ro'ziyeva Farzona Komiljon qizi	
O'zbekistonda kichik biznes faoliyatini rivojlantirish yo'nalishlari	338
Djo'rayeva Lola Abdugabbarovna	
Task mapping and job scheduling implications of fdi inflows and governance quality metrics	343
Nilufar Zikirullaeva Dilmurod qizi	
Yangi O'zbekiston savdo-iqtisodiy munosabatlari rivojlanishida xizmatlar eksportining ahamiyati	350
Eshanqulov Baxodir Abduraxmon o'g'li	
Budjet daromadlarini shakllantirishda yirik soliq to'lovchilarning tutgan o'rni	357
Tohirov Shuhrat Niyoz o'g'li	
Davlat maqsadli jamg'armalari resurslarini boshqarish va samarali foydalanish yo'nalishlari.....	361
Xushmurodov Baxtiyor Turg'un o'g'li	
Kichik biznes hamda xususiy tadbirkorlik subyektlari amaliy holati, sohani rivojlantirish asoslari	365
Ortiqov Ulug'bek Akrombek o'g'li	
Korxonalarda moliyaviy instrumentlarning hisobi va audit masalalari	371
Maxmudov Saidjamol Kadirjanovich	
Tijorat banklarida moliyaviy barqarorlikni ta'minlash bo'yicha zamonaviy tendensiyalar	375
Latipova Lola Ilhomovna	
Soliq stavkalarini tabaqalashtirish orqali soliq to'lovchilar faoliyatini muvofiqlashtirish	380
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
Transformatsiyalash jarayonida tijorat banklari likvidligini oshirishning nazariy asoslari	385
Poyonov Bobir Bekturod o'g'li	

The importance of implementing international accounting standards in uzbekistan	393
Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
Ikki o'lchovli geofizik signallarni raqamli ishlashda XAAR tez o'zgartirish algoritmlari.....	403
Ibragimov Sanjarbek Salijanovich, Mullajonov Baxodirjon Arabboyevich	
Turizm infratuzilmasi va xizmat sifatini oshirish maqsadida yangi turistik yo'nalishlar va imkoniyatlar yaratish chora tadbirlari.....	410
Sindarov Sherzod Egamberdiyevich, Xakimov Zoxid Norbo'tayevich, Yusupov Muxammadali Soxib o'g'li, Ro'zimatov Sanjarbek Qosimjon o'g'li	
Korporativ boshqaruvda budjetdan tashqari mablag'lar samaradorligini oshirish	420
Saidaxmedova Aida Mirzayevna	
Enhancing labor productivity in industrial enterprises of developed countries: experiences and strategies	426
Abduxakimova Farangiz Sidikjon kizi	
Raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali "Olmaliq KMK" ajda innovatsion loyihalarni boshqarish samaradorligini oshirish yo'llari.....	434
Inamova Farida Usmanjanovna	
Methodological problems of accounting of fixed assets	439
Kholbekov Rasul Olimovich	
Необходимость платежной системы.....	446
Сайфиддинов Илхом Файзиддинович	
Зеленое ipro как новый инструмент финансирования	451
Шахзод Сайдуллаев	
Инструменты фондового рынка в международной практике повышения инвестиционной привлекательности бизнеса	459
Юлдуз Усманова	
Модели устойчивого развития туризма: международный опыт и возможности адаптации в узбекистане.....	471
Сальникова Елена Александровна	
Внедрение антикоррупционных стандартов iso в узбекистане	478
Исмаилов Баходир Исламович, Зокиров Саидакмал Баходир угли	
Global moliyaviy markazlarni baholash mexanizmi	483
Sharipova Shaxinabonu Orif qizi	
Трансформация банковского сектора узбекистана под влиянием цифровых технологий.....	488
Захарова Ирина Борисовна, Непейвода Андрей Николаевич	
Uy-joy fondini qulayligini modernizatsiya va rekonstruksiya orqali oshirish imkoniyatlari.....	493
Inoyatova Durdona Shoxaydarovna	
Влияние технологии блокчейн на банковскую сферу	500
Амонова Хафиза	
Buxoro viloyatida suv tanqisligi sharoitida resurs tejamkor agrotexnologiyalar asosida agrobiznesni barqaror rivojlantirish masalalari	504
Ro'ziyev Sobirjon Samatovich, Saidova Firuza Kamolovna	
O'zbekiston respublikasida demografik dividend olish imkoniyatlaridan oqilona foydalanish metodlari	510
Sharipov Sherzod Shavkatovich	
Budjet mablag'laridan foydalanish ustidan jamoatchilik nazorati mexanizmlari	515
Sharoxmatov Abdurahim Abdulamitovich	

Kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatiga investitsiya jalb etish-taraqqiyot garovi.....	522
Karimova Komila Daniyarovna	
Islomiy banklar tizimi va ularning faoliyatini o'zbekistonda rivojlantirish istiqbollari.....	529
Dilovarxo'jayeva Dilnozaxon Shavkatxo'ja qizi	
The use of media technologies in teaching russian language lessons	534
Khojaeva Kh.S.	
Davlat budjetini shakllantirishda soliqlarning o'rni.....	538
Yuldashev Javohirbek Ikromjon o'g'li	
Paxta-to'qimachilik klaster subyektlarida buxgalteriya hisobini takomillashtirishda elektron imzoning roli	543
B. Q. Madartov, G. R. Xolmurodova	
Разработка новых инновационных антикоррозионных решений для защиты стального оборудования нефтегазовой отрасли.....	547
Курбанова Фируза Солеховна, Очилов Абдурахим Абдурасулович, Саатов Санжар Каландарович	
Glitserin bikarbamat sintezi.....	552
Bafojev Abduhamid Hoshim o'g'li	
Respublikada tibbiy xizmatlarini raqamlashtirish asosida rivojlantirishning konseptual yo'nalishlari.....	558
Axmedov Zafarjon A'zamovich, Karabaev Sanjar Abdusamatovich, Uraqov Shokir Ulashovich	
Shamol turbinasi parraklarining burilish burchagini rostdashning amaliy ahamiyati	567
Muzaffarov Firdavs Fuzayl o'g'li, Rashidov Sherzod Kahramonovich, Hojimurodov Jasur Erkinovich	
Оценка комфортности городской среды в узбекистане на основе интегральных индикаторов коммунальной обеспеченности	573
Шатохина Светлана Юрьевна	
Avtotyuning tushunchasi, turlari va tasnifi	581
Maxmudov Abrorxon Axmadxonovich, Ne'matov Husniddin Alijon o'g'li	
"Yashil eksport" tushunchasining mohiyati va uni o'zbekiston iqtisodiyotiga joriy qilish imkoniyatlari.....	586
Ibadullayev Ergash Bakturdiyevich	
Методология оценки влияния факторов, определяющих прямые иностранные инвестиции на экономическую безопасность страны	593
Глазова Марина Викторовна	
Yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirishni takomillashtirish	600
Jo'rayev Botir Abdiyevich	

YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA SOLIQLARNI RAQAMLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH

Jo'rayev Botir Abdiyevich

ISTF Biznes boshqaruvi kafedrası dotsent v.b.,

iqtisod fanlari nomzodi

Email: botirjuraev111@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirishni takomillashtirish masalalari ko'rib chiqilgan. Maqolada yashil iqtisodiyotning asosiy tamoyillari va uning soliq tizimiga ta'siri tahlil qilingan. Soliqlarni raqamlashtirish jarayonining hozirgi holati, mavjud muammolari va istiqbollari o'rganilgan. Tadqiqot natijalari asosida yashil iqtisodiyot talablariga javob beradigan zamonaviy raqamli soliq tizimini yaratish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqilgan. Maqolada soliqlarni raqamlashtirishning ekologik soliqlar samaradorligini oshirish, soliq ma'murchiligini optimallashtirish va yashil texnologiyalarni rag'batlantirish kabi yo'nalishlari ko'rsatib o'tilgan. Shuningdek, raqamli texnologiyalardan foydalanish orqali soliq tizimini yanada shaffof va samarali qilish imkoniyatlari ham tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, soliqlarni raqamlashtirish, ekologik soliqlar, soliq ma'murchiligini optimallashtirish, raqamli texnologiyalar, yashil texnologiyalar, soliq tizimi samaradorligi, barqaror rivojlanish, soliq nazorati, soliq hisoboti.

Abstract: This article examines the issues of improving the digitalization of taxes in the context of a green economy. The article analyzes the basic principles of a green economy and its impact on the tax system. The current state, problems and prospects of the tax digitalization process are studied. As a result of the study, recommendations were developed for creating a modern digital tax system that meets the requirements of a green economy. The article indicates such areas of tax digitalization as increasing the efficiency of environmental taxes, optimizing tax administration, and promoting green technologies. It also analyzes the possibilities of making the tax system more transparent and efficient through the use of digital technologies.

Key words: green economy, tax digitalization, environmental taxes, optimizing tax administration, digital technologies, green technologies, tax system efficiency, sustainable development, tax control, tax reporting.

Аннотация: В статье рассматриваются вопросы совершенствования цифровизации налогообложения в зеленой экономике. В статье анализируются основные принципы зеленой экономики и ее влияние на налоговую систему. Изучены текущее состояние, проблемы и перспективы процесса налоговой цифровизации. В результате исследования были разработаны рекомендации по созданию современной цифровой налоговой системы, отвечающей требованиям зеленой экономики. В статье рассматриваются направления налоговой цифровизации, такие как повышение эффективности экологических налогов, оптимизация налогового администрирования и продвижение зеленых технологий. Также были проанализированы возможности повышения прозрачности и эффективности налоговой системы за счет использования цифровых технологий.

Ключевые слова: зеленая экономика, цифровизация налогов, экологические налоги, оптимизация налогового администрирования, цифровые технологии, зеленые технологии, эффективность налоговой системы, устойчивое развитие, налоговый контроль, налоговая отчетность.

KIRISH

Bugungi kunda global miqyosda yashil iqtisodiyotga o'tish jarayoni kuzatilmoqda. Bu jarayon barcha sohalarida, jumladan, soliq tizimida ham o'z aksini topmoqda. Yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi, chunki u soliq tizimini yanada samarali, shaffof va ekologik jihatdan mas'uliyatli qilish imkonini beradi.

Yashil iqtisodiyot – bu atrof-muhitga zarar yetkazmasdan iqtisodiy o'sishga erishishni maqsad qilgan iqtisodiy modeldir. Ushbu model barqaror rivojlanish, resurslardan oqilona foydalanish va ekologik xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan (UNEP, 2011). Soliq tizimi yashil iqtisodiyotning muhim elementi hisoblanadi, chunki aynan soliq orqali davlat iqtisodiy faoliyatni tartibga solishi va ekologik maqsadlarga erishishi mumkin. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyev ta'kidlaganidek: "Yashil iqtisodiyotga o'tish, energiya samaradorligini oshirish va qayta tiklanadigan energiya manbalarini rivojlantirish bo'yicha ishlarni jadal davom ettirish zarur" (Mirziyoyev, 2020). Bu esa soliq tizimini ham yashil iqtisodiyot talablariga moslashtirish zarurligini ko'rsatadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Rossiyalik olimlar A.V. Tikhonova va A.V. Melnikova (2020) ta'kidlaganidek: "Soliqlarni raqamlashtirish nafaqat soliq ma'murchiligini yaxshilaydi, balki ekologik soliqlarning samaradorligini ham oshiradi". Bu fikr yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirishning ahamiyatini yana bir bor tasdiqlaydi. Yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirishning asosiy yo'nalishlari:

Yashil iqtisodiyotda ekologik soliqlar muhim rol o'ynaydi. Ular atrof-muhitga zarar yetkazuvchi faoliyatlarni cheklash va ekologik toza texnologiyalarni rag'batlantirishga xizmat qiladi. Ekologik soliqlarni raqamlashtirish orqali ularning samaradorligini oshirish mumkin. Masalan, Germaniyada joriy etilgan raqamli ekologik soliq tizimi (Digital Environmental Tax System) atrof-muhitga ta'sirni real vaqt rejimida kuzatish va soliqlarni avtomatik hisoblash imkonini beradi (Schöb, 2019). Bu tajribani O'zbekistonda ham joriy etish mumkin.

Soliq ma'murchiligini raqamlashtirish jarayonida "yashil" yondashuvlarni qo'llash muhimdir. Bu – qog'ozsiz texnologiyalarni joriy etish, energiya samaradorligini oshirish va soliq organlarining ekologik izini kamaytirishni o'z ichiga oladi. Mashhur o'zbek iqtisodchisi A. Burxanov (2022) ta'kidlaganidek: "Soliq ma'murchiligini raqamlashtirish nafaqat samaradorlikni oshiradi, balki ekologik mas'uliyatni ham ta'minlaydi". Bu fikr soliq tizimini raqamlashtirishda ekologik omillarni hisobga olish zarurligini ko'rsatadi.

Yashil iqtisodiyotni rivojlantirish uchun "yashil" texnologiyalarni qo'llaydigan korxonalarga soliq imtiyozlari berilishi muhimdir. Bu imtiyozlarni raqamlashtirish orqali ularning shaffofligi va samaradorligi oshiriladi. AQShlik olimlar J. Aldy va R. Stavins (2020) o'z tadqiqotlarida ko'rsatganidek: "Raqamlashtirilgan soliq imtiyozlari tizimi 'yashil' innovatsiyalarni rag'batlantirishda ancha samarali". Bu tajriba O'zbekiston sharoitida istiqbolli yo'nalish hisoblanadi.

Soliq nazoratini raqamlashtirish jarayonida "yashil" mezonlarni joriy etish muhimdir. Bu – soliq to'lovchilarning ekologik mas'uliyatini baholash va rag'batlantirish imkonini yaratadi. Rossiyalik olim V.A. Tsvetkov (2021) ta'kidlaganidek: "Raqamli soliq nazorati tizimiga ekologik ko'rsatkichlarni integratsiya qilish yashil iqtisodiyotga o'tishni tezlashtiradi". Bu g'oyani O'zbekiston soliq tizimida tatbiq etish orqali ekologik mas'uliyatli biznesni rag'batlantirish mumkin.

Blockchain texnologiyasi soliq tizimini raqamlashtirish va yashil iqtisodiyot talablariga moslashtirish uchun katta imkoniyatlar yaratadi. Bu texnologiya soliq operatsiyalarining shaffofligini, xavfsizligini va samaradorligini oshiradi. O'zbekistonlik tadqiqotchi S. Gulyamov (2023) o'z ishlarida ta'kidlaganidek: "Blockchain texnologiyasi yashil soliq tizimini yaratishda muhim rol o'ynashi mumkin, chunki u ekologik soliqlarni to'lash va nazorat qilish jarayonlarini avtomatlashtirish imkonini beradi". Bu fikr O'zbekistonda blockchain asosidagi yashil soliq tizimini yaratish istiqbollari ochib beradi.

6. Sun'iy intellekt va katta ma'lumotlardan foydalanish. Yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirishda sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar texnologiyalaridan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu texnologiyalar ekologik soliqlarni prognozlash, soliq to'lovchilarning ekologik xatti-harakatlarini tahlil qilish va soliq siyosatini optimallashtirish imkonini beradi. Rossiyalik olimlar

A.V. Tikhonova va A.V. Melnikova (2022) ta'kidlaganidek: "Sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar texnologiyalari yashil soliq tizimini yaratishda katta salohiyatga ega". Bu texnologiyalarni O'zbekiston soliq tizimiga joriy etish orqali yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonini tezlashtirish mumkin.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

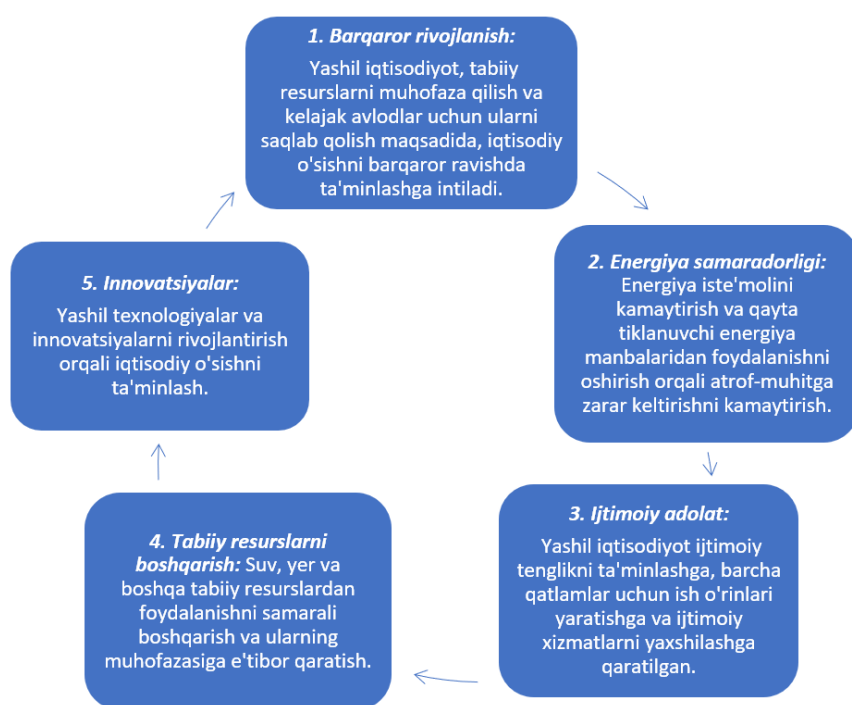
Ushbu tadqiqotda ma'lumotlar asosan milliy va xalqaro siyosiy hujjatlar, ilmiy maqolalar hamda statistik manbalar tahlili orqali yig'ildi. Olingan ma'lumotlar kontent tahlili va tematik guruhlash usullari yordamida tahlil qilindi, bu esa yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirishga doir asosiy yo'nalishlarni aniqlash imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Soliqlarni raqamlashtirish – bu soliq tizimining barcha jarayonlarini raqamli texnologiyalar yordamida avtomatlashtirish va optimallashtirishdir. Bu jarayon soliq yig'ish samaradorligini oshirish, soliq to'lovchilar uchun qulayliklar yaratish va soliq ma'murchiligini takomillashtirishga xizmat qiladi.

O'zbekistonda soliqlarni raqamlashtirish bo'yicha bir qator ishlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, elektron soliq hisobotlari tizimi joriy etilgan, soliq to'lovchilar uchun shaxsiy kabinet yaratilgan, soliq tekshiruvlari elektron tarzda o'tkazilmoqda (Soliq qo'mitasi, 2021). Biroq yashil iqtisodiyot talablariga to'liq javob beradigan raqamli soliq tizimini yaratish uchun hali ko'plab ishlar amalga oshirilishi lozim.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, soliqlarni raqamlashtirish O'zbekistonda yashil iqtisodiyot maqsadlarini qo'llab-quvvatlash uchun ko'p qirrali imkoniyatlarni taqdim etadi. Aniqlangan olti yo'nalish – ma'murchilikdan tortib muvofiqlik va ijro etishgacha bo'lgan soliq tizimining turli jihatlariga qaratilgan integratsiyalashgan yondashuvni ifodalaydi. Ekologik soliqlarni raqamlashtirish ayniqsa muhim ahamiyat kasb etadi, chunki u yashil iqtisodiyotning asosiy tamoyillaridan biri bo'lgan ekologik tashqi omillarni ichkilashtirish muammosini bevosita hal qilishga xizmat qiladi (1-rasm).

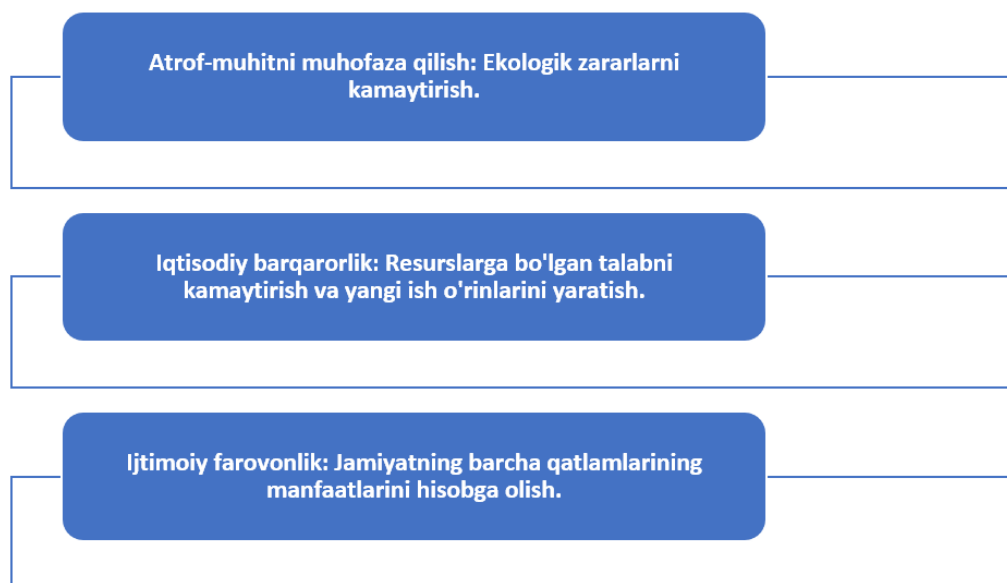
1-rasm. Yashil iqtisodiyotning asosiy tamoyillari.

Ekologik soliq solishning monitoring va ijro etish imkoniyatlarini oshirish orqali raqamli texnologiyalar Coase (1960) tomonidan ekologik tartibga solishning asosiy muammosi sifatida ko'rsatilgan – ya'ni ekologik xarajatlarni aniq baholash va taqsimlashdagi noaniqlikni yengishga yordam berishi mumkin.

Blokcheyn texnologiyasi va sun'iy intellekt ilovalariga oid topilmalar ushbu sohadagi rivojlanayotgan texnologiyalarning transformatsion salohiyatini ochib bermoqda. Ushbu texnologiyalar O'zbekiston soliq tizimida hozirda joriy etishning dastlabki bosqichida bo'lsa-da, ular ekologik soliq solish jarayonida, ayniqsa monitoring, tekshirish va muvofiqlik bilan bog'liq doimiy muammolarni hal etishda istiqbolli yondashuvlarni taklif qiladi.

Xalqaro tajribalar bilan solishtirilganda, O'zbekistonning yashil iqtisodiyot kontekstida soliqlarni raqamlashtirishga oid yondashuvi ham o'xshashliklar, ham farqlarni namoyon etadi. Germaniyaning Raqamli Ekologik Soliq Tizimi – real vaqt rejimidagi keng qamrovli monitoring imkoniyatlari orqali ekologik soliqlarni raqamlashtirishning ancha rivojlangan shaklini ifodalaydi. Ayni paytda O'zbekiston bunday infratuzilmani hali to'liq rivojlantirmagan (2-rasm).

2-rasm. Yashil iqtisodiyotning afzalliklari

Shunga qaramay, O'zbekistonning raqamli soliq nazorati tizimlariga yashil mezonlarni integratsiya qilishga qaratgan e'tibori Daniya va Shvetsiya kabi mamlakatlardagi ilg'or va shakllanib borayotgan amaliyotlar bilan mos tushadi (Yevropa Atrof-muhit Agentligi, 2020).

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston yashil raqamli soliq tizimlarini joriy etishda xalqaro tajribadan o'rganish imkoniyatiga ega bo'lsa-da, bu tajribani bevosita ko'chirib olish emas, balki mahalliy sharoitlarga moslashtirilgan yondashuv zarurdir. Mamlakatda mavjud ekologik muammolar, jumladan suv resurslarini boshqarish va cho'llanish jarayonlari, qishloq xo'jaligi hamda tabiiy resurslarni qazib olish sektori asos bo'lgan iqtisodiy tuzilma, raqamli infratuzilmaning mavjud holati va texnologik tayyorgarlik darajasi, shuningdek, murakkab soliq mexanizmlarini samarali joriy etish uchun zarur bo'lgan institutsional salohiyat darajasi ushbu moslashtirish zaruratini yuzaga keltiradi.

O'zbekistonda yashil va raqamli siyosatlarni bir-biridan alohida yuritmasdan, ularni integratsiyalash lozimligi aniqlangan. Aynan ekologik maqsadlarni raqamli soliq tizimlariga uyg'unlashtirish orqali eng samarali natijalarga erishish mumkin. Bu yondashuv nafaqat siyosatni optimallashtiradi, balki raqamli transformatsiyani ekologik barqarorlik bilan birlashtirishga xizmat qiladi. Bunda soliq organlarining texnik salohiyati sezilarli darajada oshirilishi, xodimlar uchun esa yangi o'quv dasturlari tashkil etilishi talab qilinadi. Salohiyatni oshirish orqali tashkilotlar raqamli va ekologik yo'nalishlarda samarali faoliyat yuritishga qodir bo'ladi.

Yashil mezonlarni raqamli soliq tizimlariga integratsiyalash murakkab jarayon bo'lib, uni bosqichma-bosqich amalga oshirish eng maqbul yo'l sifatida qaraladi. Bu borada yirik soliq to'lovchilardan boshlash va keyinchalik kichik tashkilotlarga tatbiq etish orqali tizimli yondashuv shakllantiriladi. Barcha jarayonlarning muvaffaqiyati ekologik ma'lumotlar infratuzilmasining mavjudligi

va samaradorligiga bog'liq bo'ladi. Real vaqt rejimida ishlaydigan, ishonchli ekologik ko'rsatkichlar bazasini yaratish zarurati ayniqsa dolzarbdir.

Yana bir muhim jihat – soliq qonunchiligi bazasining yangilanishi bo'lib, mavjud qonunchilik ekologik mezonlarni raqamli jarayonlar bilan uyg'unlashtirishga yetarli imkon bermaydi. Shu sababli, qonunchilikka tegishli o'zgartishlar kiritilib, ekologik ko'rsatkichlar asosida soliqqa tortish mexanizmlarini huquqiy asos bilan ta'minlash lozim.

Biroq, O'zbekistonda yashil raqamli soliq tizimlarini joriy etishda bir qator muammolar mavjud. Avvalo, raqamli tafovut mavjud bo'lib, bu ayniqsa kichik biznes subyektlari va qishloq hududlarida istiqomat qiluvchi soliq to'lovchilar orasida jiddiy tengsizliklarga olib keladi. Raqamli texnologiyalarga kirish imkoniyatining cheklanganligi va tegishli bilimlarning yetishmasligi bu tizimni joriy etishda to'siq bo'lishi mumkin.

Shuningdek, texnik murakkabliklar ham mavjud bo'lib, ekologik monitoringni soliq tizimlariga integratsiyalashtirishda ko'p bosqichli, murakkab tahlil va verifikatsiya jarayonlarini talab etadi. Bu esa nafaqat texnik, balki tashkiliy va institutsional resurslarni ham safarbar qilishni talab qiladi. Soliq organlarining ma'muriy salohiyati bu kabi murakkab tizimlarni samarali boshqarishda yetarli bo'lmasligi mumkin, bu esa loyihaning muvaffaqiyatli amalga oshirilishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Biroq yuqoridagi muammolarni muvozanatlash mumkin bo'lgan ijobiy imkoniyatlar mavjud. Yashil raqamli soliq tizimlari innovatsiyalarni rag'batlantirib, texnologik taraqqiyotga turtki beradi. Bu tizimlar orqali iqtisodiy modernizatsiya jadallashadi va barqaror iqtisodiyot sari o'tishda muhim omilga aylanadi. Bundan tashqari, O'zbekiston o'zining xalqaro pozitsiyasini mustahkamlashi, mintaqaviy yetakchilik mavqeiga chiqishi mumkin.

Raqamli soliq tizimlarining afzalliklaridan biri shundaki, ular soliq to'lovchilar va soliq idoralari uchun operatsion xarajatlarni kamaytiradi, shaffoflikni ta'minlaydi va umumiy samaradorlikni oshiradi. Bu tizimlar orqali to'plangan ma'lumotlar asosida esa aniq, maqsadli va natijaga yo'naltirilgan ekologik siyosat ishlab chiqilishi mumkin.

Shu nuqtai nazardan, O'zbekistonda yashil raqamli soliq tizimlarini samarali joriy etish uchun bir nechta asosiy tavsiyalar ilgari suriladi. Avvalo, soliqlarni raqamlashtirish bo'yicha harakatlarga yashil iqtisodiyot tamoyillarini integratsiya qiluvchi keng qamrovli strategik reja ishlab chiqilishi lozim. Bu reja bosqichlar, muddatlar va mas'uliyatlarni aniq belgilashi kerak. Shuningdek, ekologik jihatdan eng katta ta'sirga ega sohalaridan boshlanadigan pilot dasturlarni bosqichma-bosqich joriy etish amaliy jihatdan samarali natijalarni beradi.

Yana bir muhim yo'nalish – davlat-xususiy hamkorlikni kuchaytirishdir. Texnologik kompaniyalar, startaplar va xususiy sektor ishtirokida innovatsion yechimlar ishlab chiqilishi nafaqat texnik, balki iqtisodiy barqarorlikni ham ta'minlaydi. Bunda xalqaro hamkorlik muhim rol o'ynaydi, chunki rivojlangan davlatlar tajribasi, texnik yordam va bilim almashuvi O'zbekistonda zamonaviy tizimni shakllantirishga xizmat qiladi.

Raqamli soliq tashabbuslari natijadorligini o'lchash uchun aniq ko'rsatkichlar asosida monitoring va baholash tizimi yo'lga qo'yilishi zarur. Bu tizim doimiy takomillashtirish uchun ishonchli asos bo'lib xizmat qiladi. Shuningdek, tizimni loyihalash va joriy etishda ekolog mutaxassislari, biznes vakillari va fuqarolik jamiyati ishtirokini ta'minlash, keng qamrovli yondashuvni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Bu esa nafaqat dolzarblikni, balki jamoatchilik tomonidan tizimning qabul qilinishini ham kuchaytiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Ushbu tadqiqot O'zbekiston kontekstida soliqlarni raqamlashtirish va yashil iqtisodiyot tamoyillarining kesishishini o'rgandi. Adabiyotlar va siyosat hujjatlarini tizimli tahlil qilish orqali yashil iqtisodiyot maqsadlarini qo'llab-quvvatlash uchun soliqlarni raqamlashtirishni kuchaytirishning olti asosiy yo'nalishi aniqlandi. Bular ekologik soliqlarni raqamlashtirish, soliq ma'murchiligiga yashil yondashuvlarni joriy etish, yashil texnologiyalar uchun soliq imtiyozlarini raqamlashtirish, raqamli soliq nazoratiga yashil mezonlarni integratsiya qilish, blokcheyn texnologiyasini joriy etish va sun'iy intellekt hamda katta ma'lumotlardan foydalanishdir.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston soliqlarni raqamlashtirish sohasida taraqqiyotga erishgan bo'lsa-da, bu harakatlarni yashil iqtisodiyot tamoyillariga yanada yaqinroq muvofiqlashtirish uchun muhim imkoniyatlar mavjud. Aniqlangan olti yo'nalish soliq tizimining ekologik barqarorlikni ta'minlashdagi rolining turli jihatlarini qamrab olgan keng qamrovli ramkani taqdim etadi. Bu yondashuv orqali O'zbekiston fiskal sohada erishgan yutuqlarini atrof-muhitni muhofaza qilish maqsadlariga uyg'unlashtira oladi.

Ushbu tadqiqotning nazariy hissasi shundan iboratki, u ilgari alohida o'rganilgan ikki soha – soliqlarni raqamlashtirish va yashil iqtisodiyot – o'rtasidagi bog'liqlikni yoritadi. Sohalarning kesishishini chuqur tahlil qilish orqali, tadqiqot raqamli texnologiyalar ekologik fiskal instrumentlar samaradorligini qanday oshirishi mumkinligini aniqlab beradi. Bu esa moliyaviy boshqaruv va ekologik yondashuvlarning birlashtirilgan shaklda samarali ishlashini nazariy asos bilan mustahkamlaydi.

Amaliy nuqtayi nazardan, tadqiqot siyosatchilar va soliq organlari uchun ekologik maqsadlarga erishish yo'lida raqamli texnologiyalardan foydalanish bo'yicha aniq yo'nalishlar beradi. Bosqichma-bosqich amalga oshirish yondashuvi, shuningdek, tanlangan texnologik yechimlar asosida ishlab chiqilgan konsepsiyalar O'zbekistonda barqaror soliq tizimini modernizatsiya qilish bo'yicha yo'l xaritasini belgilaydi. Bu jarayon nafaqat texnologik, balki huquqiy, institutsional va ijtimoiy transformatsiyalarni ham nazarda tutadi.

Kelajakdagi tadqiqotlar joriy etilgan yashil raqamli soliq choralarining empirik natijalarini baholash, ularning iqtisodiy va ekologik samaradorligini aniqlash, shuningdek, turli mamlakatlar tajribasini qiyosiy tahlil qilishga qaratilishi kerak. Rivojlanayotgan texnologiyalarning potensialini chuqurroq o'rganish orqali, soliq tizimlarining barqaror rivojlanishga xizmat qilishi uchun zarur strategiyalar ishlab chiqilishi mumkin. Doimiy tadqiqotlar orqali texnologik va ekologik o'zgarishlarga moslashuvchan, samarali fiskal tizimlar yaratish imkoniyati oshadi.

Yashil iqtisodiyot talablariga mos keladigan zamonaviy raqamli soliq tizimini yaratish O'zbekistonning barqaror rivojlanish maqsadlarini qo'llab-quvvatlaydi va mamlakatni bu rivojlanayotgan sohada mintaqaviy innovator sifatida pozitsiyalaydi. Soliqlarni raqamlashtirish bo'yicha olib borilayotgan harakatlarga ekologik omillarni ongli ravishda integratsiya qilish orqali, O'zbekiston fiskal hamda ekologik maqsadlarni bir vaqtda ilgari surishi va yanada barqaror hamda farovon kelajakka hissa qo'shishi mumkin.

Yashil iqtisodiyot sharoitida soliqlarni raqamlashtirish O'zbekiston uchun dolzarb vazifa hisoblanadi. Bu jarayon orqali ekologik soliqlarni samarali boshqarish, soliq ma'murchiligini optimallashtirish, yashil texnologiyalarni rag'batlantirish va nazorat mexanizmlarini takomillashtirish mumkin. Ayniqsa, blockchain, sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar kabi zamonaviy texnologiyalar bu tizimda markaziy o'rin tutadi. Ushbu texnologiyalar soliq tizimining shaffofligini, aniqligini, real vaqt rejimida kuzatuv imkoniyatini va ekologik yo'naltirilganligini oshiradi.

Raqamlashtirilgan yashil soliq tizimlari iqtisodiy barqarorlik va ekologik mas'uliyatni birlashtirgan holda jamiyatning turli qatlamlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bu esa aholining ekologik xabardorligini oshirish, iqtisodiy o'sishni ekologik me'yorlar bilan uyg'unlashtirish va davlatning ijtimoiy-iqtisodiy siyosatini optimallashtirishga xizmat qiladi.

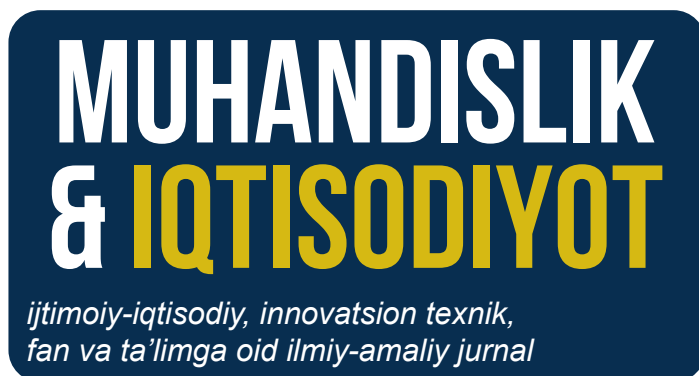
O'zbekiston uchun xorijiy tajribani o'rganish va uni milliy sharoitlarga moslashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bilan birga, milliy ilmiy-tadqiqot salohiyatini rivojlantirish va uni ushbu jarayonga jalb etish orqali, mamlakat o'zining barqaror rivojlanish strategiyasini ilmiy asoslangan tarzda shakllantiradi. Bu esa zamonaviy, ekologik jihatdan javobgar fiskal tizimni barpo etish uchun zarur zaminni yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Aldy, J., & Stavins, R. (2020). The promise and problems of pricing carbon: Theory and experience. *Journal of Environment & Development*, 29(3), 245-270.
2. Burxanov, A. (2022). O'zbekistonda soliq tizimini raqamlashtirish: yashil iqtisodiyot nuqtai nazaridan. *Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar*, 4, 78-85.
3. Gulyamov, S. (2023). Blockchain texnologiyasining O'zbekiston soliq tizimidagi istiqbollari. *Moliya va bank ishi elektron jurnali*, 2(1), 45-52.

4. <https://www.sciencedirect.com>. Advances in accounting. Factors that influence the perceived use of internal audit's function work by executive management and audit committee. Mark Eulerich, Jolen Kremin and David A. Wood.
5. SH.Z.Abdullaeva. International currency-credit relations. Textbook B.m.: T.: "ECONOMY-FINANCE", 2006. – 576 p
6. Tikhonova, A.V., & Melnikova, A.V. (2022). Sun'iy intellekt va katta ma'lumotlarning yashil soliq tizimidagi roli. Moliya va kredit, 28(5), 1122-1137.
7. Tsvetkov, V.A. (2021). Raqamli texnologiyalar asosida yashil iqtisodiyotga o'tish. Iqtisodiyot fanlari, 193(1), 9-21.
8. Tuxliyev B.K. "Investitsiyalarni moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish" tadqiqot ishi (2021)

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100